

Az V. fejezet *elméletek* cz. szakasza. melyről már említést tettünk, a materialismus, spiritismus, a Wundt-féle actualismus stbi tanait, a test és a lélek közt levő viszonyt taglaló irányokat a vezérfonáltól kivánt terjedelemnél sokkal nagyobb részletességgel adja elő, úgy, hogy túlesapong a physiologiai psychologia feladatának határain a többi jelentékeny psychikai tények fejtegetésének rovására. E nagy terjedelem mentségéül szolgálhat azonban azon körülmény, hogy Pauer egyetemi hallgatóit tartotta szem előtt, kiknek legnagyobb része. elhagyva az egyetem falait, alig juthat az életben valaha ahhoz, hogy ily problémákkal foglalkozzék. Hadd ismerkedjenek meg legalább az egyetem padjain a művelt ember lelki életét foglalkoztató ilyenemű kérdésekkel is.

A különböző álláspontú és irányú psychológiák mesteri ismertetése fejezi be a könyvet.

Összefoglalva birálatunkat, azon végeredménnyel fejezzük be ismertetésünket, hogy kifogásaink daczára, Pauer könyve új utakat tör, új szellemet és élesztő elemet visz be dermesztő közönytől áthatott philosophiai gondolkodásunkba. Hivatva van arra, hogy mozdulatlan, mumiaszerű dermedésben levő philosophiánkat alvásából fölrazza és egyszersmind neki a helyes irányt megmutassa.

Bár nem eredeti kutatásokon épült föl e könyv, de a mai vizsgálódás, a mostani tudományosság eredményeinek *genialis* összefoglalása folytán egy valóságos philosophiai program, útmutató, melyre bölcséleti irodalmunk méltán büszke lehet.

BUDAY JÓZSEF.

VEGYESEK.

— A Középiskolai Tanáregyesület temesvári közgyűlése. A közgyűlés július 3. és 4. napján folyt le a tagok nagymérvű részvételével s azzal a fényes, az iskola embereit megbecsülő külső díszszel, a melyet az egyesület közgyűléseinél már megszoktunk. Képviselve volt a kormány, a megyei és városi hatóság, a papság, s a város és vidék kulturális testületei. — *Beöthy Zsolt* elnök megnyitó beszédében a nemzeti nevelés kérdésével foglalkozott, azt fejtegetvén, hogy a nemzeti érzést, a magyarán gondolkozást kell bele nevelni a tanulóba; ehhez a magyarul tudás a legalkalmasabb eszköz, de ama főczél mellett mégis csak eszköz szerepe van. Rámutat arra, hogy az új középiskolai tanterv hogyan szol-

gálja, azt a célt. — *Négyesy László* főtitkár ismertette azután az egyesületi év történetét, kiemelve a körök élénk tevékenységét; végül indítványozza, hogy az egyesület fejezze ki köszönetét Wlassics miniszternek, hogy a Tanítók Házát föllállította s az intézet jótéteményeit a tanárok gyermekeire is kiterjesztette. — A fölolvadások sorát *Bergmann Ágoston* nyitotta meg «A középiskolai tanítás a jellemképzés szolgálatában» czímen. Ebben legtöbbet tehet a tanár egyénisége, azért a tanár maga is jellem legyen; s hogy hatni tudjon, szeretetet kell ébresztenie maga iránt; azután szerep jut a módszernek, mely legyen analitikus, de ne nélkülözze a rendszert; végül a tanítás anyagának, melynek koronája a Jézus élete és tanítása. — *Bódiss Jusztin* «Az actiók tana elméletben és gyakorlatban» czímen értekezett. A tudományos elméletben is bizonytalannak látja az actiók tanát, a tanításban való alkalmazását pedig a grammatika ok nélkül való bonyolításának, azért a régi grammatikák tempusai mellett foglal állást. — *Latkóczy Mihály* «A régészet a középiskolában» czímen értekezett. — *Gerevich Emil* «Ifjúsági irodalmunk»-ról olvászván föl, azt ajánlja, hogy a szülők és tanítók tájékozása végett a kormány (!) vétessé revisió alá a könyveket s annak alapján láttassa el ajánlattal. A közgyűlés az indítványt áttette a körökhöz. — *Markovics Sándor* olvasta föl azután értekezését «Az idegen élő nyelvek, különösen a német nyelv tanítása szemléltető alapon» czímen, a melyben a maga módszerét ajánlván, nagyon neki megy a grammatikai alapon való nyelvtanításnak.* Ugyanezen tárggyal kapcsolatban olvasta föl *Latkóczy Mihály* «Az idegen nyelvek tanítása és a középiskolai olvasókörök» czímű értekezését. — *Kemény Ferencz*nek az ifjúság ellenállóképességének az érzéki kísértésekkel szemben való fokozására vonatkozó indítványa áttétetett a körökhöz. A közgyűlés alkalmából rendezett hazai tanszeriparkiallításán dr. *Kiss Károly* tartott előadást az üvegtechnikáról. — A közgyűlést egy oravicza—anina—vaskapú—herkulesfürdői kirándulás fejezte be, a melyen 200-nál többen vettek részt.

— A tanítói nyugdíjtörvény revisiója a M. T. O. B. közgyűlésén. Az 1891 : XLIII. t.-cz., mely az 1875. évi tanítói nyugdíjtörvényt revidálta, maga elrendeli, hogy a nyugdíjalap állása 10 évenként új matematikai számítás tárgyává teendő. Az első tized a jövő évben jár le s már jó idő óta foly a tanító egyesületekben és lapokban a dolog megbeszélése, hogy a revisio idejére a kívánalmak formulázva legyenek. A tanítói közvélemény utolsó hivatalos foruma: Magyarországi Tanítók Országos Bizottsága szünidei közgyűlésén foglalkozott a kérdéssel s az alábbi megállapodásokra jutott.

* E kérdést érinti Teveli M. könyvismertetése lapunk megelőző számában (501. lap), és egy erre vonatkozólag beküldött cikkünk még foglalkozni fog vele. *Szerk.*

1. A nyugdíjra jogosítottak közé fölveendők: *a)* azok az okleveles tanítók, a kik csupán hitoktatással, esetleg egyházi énekoktatással is foglalkoznak; *b)* a tanítói álláson működő okleveles óvónők. 2. A nyugdíj-intézetbe lépés kötelező mindazokra nézve, a kiknek jobb végellátási igényök nincs. A fölvétel a kir. tanfelügyelő útján hivatalból történik. Az esetleges késedelem a jogosultra vagy családjára nézve semmi hátránynyal sem járhat. Azon tanítóknak, kik késedelmes jelentkezésük miatt a jelentkezésük előtti szolgálati éveiket elvesztették, elvesztett szolgálati éveik számíttassanak be pótlólag, ha azt az új nyugdíjtörvény életbeléptétől egy éven belül kérelmezik. Az ilyenek az elvesztett éveikre egyszeres évi járulékot fizessenek annak visszamenő kamataival. 3. Nyugdíjra jogosultak az intézetnek azon tagjai, a kik nyilvános népoktatási intézetekben: *a)* 5 beszámítható éven át szolgáltak s teljesen munkaképtelenné váltak; *b)* a kik 10 évet, *c)* a kik 35 évet szolgáltak. Első esetben a biztosított nyugdíjösszeg 40 %-a, a második esetben 50 %-a; 10 évi szolgálaton fölül minden évi szolgálat 2—2 %-kal emeli a nyugdíjat. A harmadik esetben, tekintet nélkül korára, a biztosított teljes összeggel vonulhat nyugalomba a tanító. A nyugdíjazás a *b)* alatt fölhozott esetben ideiglenes is lehet. Az a tanító, a ki családot nem alapított, indokolt esetekben a családot megillető nyugdíjjogosultságát az általa főtartottakra ruházhatja. Az elhalt tanító után, kinek nincsenek hátramaradottai, az illető község kapja a tanító három havi fizetését elérő temetési járulékot. 4. A szolgálati évek az összes igényjogosultakra nézve az oklevél birtokában megkezdett szolgálattól számíttatnak, tekintet nélkül az illetők korára. A jelenleg alkalmazásban álló tanítók a 21-ik, illetve 20-ik életév előtti szolgálati időre a nyugdíjjárulékot pótlólag befizethessék. 5. A szolgálat indokolt félbeszakításának tekintendő, ha az igényjogosult tanulmány miatt szakítja meg szolgálatát. 6. A nyugdíj összegének megállapításánál vétessék számba a szolgálatnak minden napja. 7. A nyugdíjigény megállapításánál számbaveendők az összes állandó jellegű tanítói járandóságok. A kántortanítók részére új díjlevelek állíttassanak ki, melyekben a tanítói és kántori járandóságok tisztán elkülöníttessenek. A kántori járandóság — ha az illető kántortanítónak ekképen megállapított nyugdíjigénye az ötödéves korpótlékon kívül 600 forintot meg nem halad — beszámítandó. A hitoktatást teljesítő kántortanítók részére hitoktatói járandóság veendő föl, mely a nyugdíjigény megállapításánál számba veendő. A 400 frtot el nem érő tisztán tanítói fizetés, tekintet nélkül a kántori jövedelemre, az 1893: XXVI. t.-cz. alapján egészíttessék ki 400 frtra. Az állandó jellegű ismétlőtanítás (ismétlő- és ipariskolai) díja vétessék számba. A földjövedelem megváltási vagy haszonbéri összege vétessék a díjlevélbe. 8. Az igényjogosult felesége és gyermekei a férj 5 évi beszámítható szolgálata után

rendes nyugdíjat, illetőleg nevelési járulékot élveznek. Az özvegy:

- a) férje halála napjától számított fél éven át a férj összes javadalmainak birtokában marad, azonfölül a haláleset alkalmával három havi javadalommal fölerő temetési járulékot kap;
- b) nyugdíja a férj beszámítható összes javadalmának 50 %-a.

9. Nevelési járulékból a fiúgyermek 20, a leány 18 éves koráig részesül. A tanulmányaikat folytató gyermekek, ha előrehaladásukat igazolják, 24 éves korukig maradhatnak nevelési járulékaik birtokában. A vagyontalan és keresetképtelen nyomorék árvák a neveltetési pótlékot életfogytiglan élvezik.

10. A félárva az anyát megillető nyugdíjnak $\frac{1}{2}$ -át kapják nevelési járulékkul, tekintet nélkül a gyermekek számára.

11. A teljesen szülőtlén árvák árvaházakban vagy e helyett egészségileg és nevelésileg alkalmas családoknál neveltetnek, ez utóbbi esetben az anyát megilletendett nyugdíjnak 50 %-át kapják nevelési járulékkul.

12. Az 50 %-os hozzájárulás 25 %-ra szállítatik le.

13. A 2 %-os évi járulék ellenben fölemeltetik 3 %-ra. A járulékok közadók módjára, tehát negyedévenként szedessenek be. A 3-ik %-ból eredő jövedelem az első három évben a Tanítók Háza I. Ferencz József-alapja és a megyei általános tanítótestületek által föntartott internátusok segítségére, a 4—6-ik évben pedig betegsegélyző alap alkotására fordítatik. A nyugdíjalapból egy oly összeg szakíttassék ki, melyből az 1870. év előtti időre eső nyugdíjhányad szolgáltatassék ki azon tanítók részére, a kiknek iskolaföntartók az ily hányad kiszolgáltatására nem kötelezhetők.

14. Az állami hozzájárulás fölemeltetik 600,000 koronára.

15. A 30 filléres járulékok föntartatnak. Az általánrendszer általánossá tétetik és kötelezővé lesz.

16. Ezen kívül az eddigi törvényekben és kormányrendeletekben az alap javára biztosított jövedelmek és jogok továbbra is föntartatnak.

17. Az alap kezelési költségeit az állam viseli.

18. Évenként — 10 éven át — 100,000 korona fordíttatik az alap jövedelméből az intézetbe bármi ok miatt föl nem vett, vagy 5 évi szolgálat előtt elhalt tanítók özvegyeinek és árváinak segélyezésére. 10 év után az egész összeg az utóbbira fordítandó.

19. A kezelő bizottságban a tanítóság képviseltetik: 1 kisedővő, 1 elemi, 1 polgári iskolai tanító, ezenkívül az Országos Bizottság által időről-időre választott jogtanácsos által. A tanítók nyugdíjazását elrendelő bizottságban a hivatalos megyei tanítóegyesület egy-egy képviselője tanácskozási és szavazati joggal birjon.

20. A saját nyugdíjintézetet föntartó iskolaföntartók a tanítói nyugdíjtörvényben biztosított összes előnyöket egy év leforgása alatt kötelesek nyugdíjintézetük tagjainak biztosítani.

21. Az országos tanítói nyugdíjintézet a vallás- és közoktatási miniszter felügyelete alatt ugyan, de önálló külön szervezetet nyerjen.

22. A nyugdíjtörvény minden 10 éven revideáltassék.

23. Az évi lakbér összege a nyugdíjba beszámítandó.

— **Orvosi vizsgálatok Németországban.** A német egyetemeken az 1898/99. tanév folyamán ismét 50 hallgatóval több szerzett orvosdoktori oklevelet, mint az előző évben: összesen 1364. Íme az egyes egyetemek szerint:

	1898/99.	1897/8.		1898/99.	1897/8.
München	179	197	Halle	44	30
Berlin	141	158	Strassburg	44	48
Würzburg	139	107	Jena	43	19
Kiel	111	79	Göttingen	40	32
Leipzig	95	104	Königsberg	37	46
Greifswald	89	101	Tübingen	36	39
Bonn	72	62	Marburg	33	27
Freiburg	65	76	Giessen	29	29
Breslau	64	49	Heidelberg	28	26
Erlangen	59	56	Rostock	16	29

A vizsgálatok eredményét a következő számok tüntetik föl:

	1898/99.		1897/8.
elégséges	386 (28·30 %)	elégséges	359 (27·32 %)
jó	838 (61·44 %)	jó	829 (63·09 %)
igen jó	140 (10·26 %)	igen jó	126 (9·59 %)

— **Leány fiúiskolában.** A badeni kormány megengedte, hogy egy fiatal leány, a ki a fölvételi vizsgálatot jó sikerrel letette, a pforzheimi fiúgymnasiumba rendes tanulóként fölvétessék. Az «Allg. Zeitung», melyből ezt a hírt átveszszük, rendkívül helyesli ez intézkedést, mely szerinte a leányok képzésének legegyszerűbb és legtermészetesebb módja.

— **A bécsi és budapesti egyetem hallgatóságát az 1899/1900. tanévben a következő kimutatás tünteti föl:**

	Budapest		Bécs	
	rendes	rendkívüli	rendes	rendkívüli
theologus	87	1	151	28
joghallgató	3153	242	2685	324
orvosnövendék	564	9	1033	506
bölcsész	726	101	800	325
összesen	<u>4530</u>	<u>353</u>	<u>4669</u>	<u>1183</u>
	4883		5852.	

Megjegyzendő, hogy a bécsi egyetemen e tanévben magyarországi hallgató 354 (Horvát-Szlavonországból 111) volt: a budapesti egyetem hallgatói közt 26 volt ausztriai. — Nőhallgató a bécsi egyetemen 50 volt, és pedig 30 rendes, 20 rendkívüli (de ez évben Ausztriában a nők még csak a bölcsészeti karba iratkozhattak be); a budapesti egyetemet ez évben 28 nőhallgató látogatta, kiknek egy hatoda rendkívüli hallgató volt.

— **Magyar Egyetemi Szemle** címmel új folyóirat indult meg októberben. Szerkesztik Kálmán László és Zala Ernő. Hivatása lesz «tiszta látást szerezni mindazon kérdésekben, melyek a művelt elméket koronként foglalkoztatják s melyek bennünket egyetemi polgárokat leginkább érdekelnek. Komoly formában, behatóan szóvá fogja tenni a nagy aktualitásokat, merüljenek föl az emberi szellem tevékenységének akármely terén». Eddig két füzetet jelent meg, melyeket érdekes tartalom, jó ízlés és helyes ítélet jellemeznek. Megjelen évenként tizszer öt ivnyi tartalommal. Előfizetési ára egész évre 10 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Gróf Károlyi-u. 20. — Ajánljuk olvasóink figyelmébe.

— **Orsz. Ipari- és Kereskedelmi Oktatási Tanács.** A több év óta fennálló Iparoktatási Tanácsot a kereskedelmi- és a közoktatási miniszterek egyetértően kibővítették kereskedelmi szakosztállyal s a kibővített Tanács ügykörébe tették át a Közoktatási Tanács ügyköréből az összes kereskedelmi iskolákat. Az új tanács mindkét miniszterium fenntartósága alatt áll s tagjait felerészben az egyik, felerészben a másik miniszter nevezi ki. Szakiskolákról lévén szó, természetes, hogy azok egy szaktanács ügykörében inkább helyükön vannak; a szakszerűség követelményeit a szaktanács inkább fogja érvényesíteni, már pedig a szakiskolákban az a fő szempont. Ipariskoláinknál, a melyek eddig is szakiskoláknak voltak szervezve, a szaktanács ilyen irányú működése nem jelent irányváltást, hanem intenzívebb haladást az eddigi irányban; ellenben azoknál az iskoláknál, a melyek névleg ugyan eddig is szakiskolák voltak, de a valóságban szakszerűségük iránt méltó kételyek támadhattak: a milyenek a felső kereskedelmi iskolák, a szakszerűség szempontjának uralkodóvá tétele irányváltást is jelent. Valószínű, hogy ezen irányzat uralomra jutása mindinkább elfogja hallgattatni a szakszerűség iránt támasztott kételyeket s a felső kereskedelmi iskolák végre csakugyan szakiskolákká lesznek. Ezt lehet természetszerűleg várni a szaktanács működésétől. De ennek folytán megint határozottabban előtérbe nyomul az a kérdés, hogy van-e szükségünk annyi kereskedelmi szakiskolára? Észszerű dolog-e csupán a szakemberre értékes specialis szakismeretekkel gyötörni a tanulók túlnyomóan nem szakpályára menő tömegét, a mikor az erre fordított idő általánosabb érdekű, az ember műveltségét hathatósabban szolgáló tanulmányokra volna fölhasználható? Nagyon szükséges volna, hogy az intézők ezen kérdéseket fontolóra vévén, még idején megelőznék a hibás fejlődést. Meg kellene állapítani, hogy mely kereskedelmi iskolák volnának a szakoktatás számára megtartandók, a többieket pedig visszaalakítani polgáriskolákká. E végett pedig siettetni a polgáriskolák reformját, mert mint ez a példa is mutatja, a polgáriskolák rendezetlen állapotát minden szervezeti kérdés útjában találja.

Polgáriskolai reformok. Maga a nagy reform olyan döcögösen halad előre, hogy némely ügy nem ért rá megvárni, hogy annak a révén jusson el a megigazodáshoz, hanem anticipálta a dolgot. Hála a miniszter bölcs elhatározásának, a ki végre félredobta azt a régi módszert, mely a nagy reformnak a «küszöbön» létére utalva, hagyott mindent a régi állapotban, bármennyire tarthatatlan volt is az. Az utóbbi hónapok alatt a részletek javításának csinos sorozata valósult meg, s meg vagyunk győződve, hogy az ilyenek magának a nagy reformnak ügyét is előre mozdítják, mert annál könnyebb lesz majd az átmenet, minél kevesebb újítás marad rá. — F. évi 40,863. sz. rendeletével szervezi a miniszter a polgáriskolák igazgatásának ügyét, a melynek zavaros voltára «Polgáriskolai igazgatók» című közleményünkben (M. P. f. évi 1. sz. 72. l.) rámutattunk volt. Az új szervezet szerint a polgáriskolák «nevelési, tanítási összes ügyeit az igazgató vezeti és igazgatja», ki ebben a minőségében közvetlen a kir. tanfelügyelő hatásköre alá tartozik. Az intézet fegyelmi ügyei is közvetlen az igazgató hatáskörébe utaltatnak, míg a tanulók fegyelmezése a tantestület hatáskörébe. A gondnoknak maradnak az anyagi ügyek, de gondnok az igazgató is lehet. Ilyenformán az állami polgáriskolai igazgatóknak körülbelül ugyanaz lesz a hatáskörük, mint a középiskolaiaknak. A községi, társulati és magánpolgáriskolák igazgatásában ugyanezen elvek érvényesülnek, a mennyire csak az 1868: XXXVIII. t.-cz.-nek az iskolaszékekre vonatkozó rendelkezéseivel megegyeztethetők. A második reformot az igazgatókra nézve az 1901. évi költségvetés hozza, visszaállítván az 1893-ban elvont igazgatói pótlékokat (400 kor.). Ha majd a végleges reform az igazgatói fizetésosztályokat is behozza, azoknak költségei ezekből a pótlékokból jó részben fedezhetők lesznek. — Egy másik rendelet (50,821/1900.) megszünteti a polgáriskolai tanárok azon kötelezettségét, hogy a megyei tantestületek tagjai legyenek, feltéve, hogy az illetők tagjai az Országos Polgáriskolai Egyesületnek. — Ugyancsak az új költségvetés a polgáriskolai tanárképzésre is kezd figyelemmel lenni, a mennyiben a képzőintézetek tanárait javadalmazásban is kezdi megkülönböztetni a tanítóképző tanároktól. Csak félépést tesz ugyan ebben az irányban, de most már a másik felét könnyebb lesz utána lépni.

— A Középiskolai Tanáregyesület vitatételei. Az egyesület igazgatósága a folyó tanévre a következő tételek megvitatását ajánlja a vidéki köröknek:

1. Az iskolai felügyelet helyes szempontjai.
2. A történettanítás új tervének módszeres végrehajtása.
3. A classicus olvasmányokhoz mikor és milyen egymásutánban kapcsolódják a régiségtan oktatása?

4. Milyen módon és mértékben lehetne az ifjúságot a természeti tanulmányok körében gyakorlatilag foglalkoztatni?

5. Az actiók tana didaktikai oldalról.

6. Az ifjúsági iratok revisiójának kérdése.

7. Igazgatói értekezletek.

8. Tanulmányoztassanak azok az eszközök és módok, a melyek alkalmasak arra, hogy az ifjúságnak ellenálló képességét az érzéki kísértésekkel szemben fokozzák és a korai kísértésektől lehetőleg megóvják. Szükségesnek látják-e a körök e kérdésnek országos enquéte útján való tárgyalását is?

A 2. és 3. specialis középiskolai kérdéseken kívül a többi mind olyan, a melyek más tanári és tanítói körök érdeklődését is megérdemlik s általános tárgyalásuk kívánatos volna.

— «**Tanbetyár.**» Ezt a szót adta a tollára egy meggondolatlan hangulat egy különben előkelő és higgadt gondolkozású írónknak, a kinek iskolásfiát egy tanító megütötte vagy, mások szerint, meglegyintette. A szó, s különösen az, hogy általan mondottnak lehetett érteni, erős visszhangot keltett tanítói körökben. Fokozta az izgalmat egy másik írónak beleszólása, a ki azt a beszámíthatatlan tanácsot adja a megütött tanulóknak, hogy «üsd vissza!». A nélkül, hogy a testi büntetés megengedhetőségének kérdését akarnók tárgyalni, csak a következőkre akarunk rámutatni. A tanítók között is, mint minden más hivatáskör emberei között, vannak lelkesebbek és közömbösebbek, s akadnak — mint minden más pályán, pl. az írón is — nem odavaló emberek. Főltétlenül ez utóbbiak közé számítandók azok, a kik ütnek azért, mert nekik jól esik, lelkük brutális hajlama késztetni rá őket. Első sorban épen a tanítóság összessége itéli el az ilyeneket s óhajtja megtisztítani tőlük a testületet. Ez a testület a maga érdekében állónak is fogja tekinteni, ha a konkrét esetek fölmerülése alkalmával a közönség hozzájárul a tisztogatás munkájához. Ennek megvan a megállapított módja; nem az, hogy a közönség szidja össze az egész testületet, hanem hogy panaszolja fel az esetet a fölöttes hatóságnak. Az megvizsgálja az esetet és ha a brutalitás rovatába tartozik, a szerint jár el. Mert nem minden legyintés brutalitás ám. És ha az egynehány brutális számlájára menő ütésekön kívül számba tudnók venni az iskolában megesett többi legyintéseket s szétosztani a lelkesebb és közömbösebb tanítók között, bizonyosan nagyobb rész jutna a lelkesekre, mint a közömbösökre. A lelkes inkább végigpróbálja a célravezető eszközöket, mint a közömbös, erősebben hatása alatt áll az üdvös eredmény akarásának, erősebben megérzi az eredményt veszélyeztető momentumokat. — Még egy impressiót nem akarunk elhallgatni. Úgy tetszik, hogy igen nagy dolgot csináltunk ebből az ügyből. Egyszerű tiltakozás megtette volna a hatását minden józan

emberre; de mindjárt országos mozgalom! — ez egy kicsit sok. A közpálya emberei ki vannak téve a támadásnak s készen is kell állaniok a visszaverésre, de fölösleges pazarlás egy támadással szemben nagyobb erőt mozgósítani, mint a mennyivel vissza lehet verni. S éppen ilyen fölöslegesek az elkeseredés túlzásai. Hiszen akkor a sokat szidott minisztereknek mindig az elkeseredés paroxismusában kellene élniök. Azt hisszük, hogy az ügy elmérgesedett állapotában is teljesen kielégítő a Magyarországi Tanítók Országos Bizottságának álláspontja, a mely szerint «kijelenti egyrészt azt, hogy a testi fenyték pædagogiai kérdésének tárgyalásába ezúttal nem bocsátkozván, az iskolában elkövetett brutalitásokat általában elítéli és megbotránkozással visszautasítja az oly általánosságban tartott s az egész tanítósgot sértő minősíthetetlen támadásokat, minők az utóbbi időben a Pesti Hirlap hasábjain nap-nap mellett megjelentek».

MAGYAR PÆDAGOGIAI TÁRSASÁG.

Felolvasó ülés 1900 okt. 20-án.

Jelen vannak dr. *Heinrich Gusztáv* elnöklése mellett *Badics Ferencz*, *Balogh Péter*, *Beke Manó*, *Böngérfi János*, *Erődy Béla*, *György Aladár*, *Gyulay Béla*, *Horti Henrik*, *Hoffer Lajos*, *Katonáné Thuránszky Irén*, *Kovács János*, *Kirchner Béla*, *Kovács Rezső*, *Komáromy Lajos*, *Kozma Gyula*, *Kőrösi Sándor (Fiume)*, *Miklós Gergely*, *Négyesy László*, *Nagy László*, *Peres Sándor*, *Radó Vilmos*, *Rados Ignác*, *Rajner Ferencz*, *Reif Mór*, *Szabó Péter*, *Szabó N.*, *Tomcsányi János*, *Weszely Ödön*, *Volenszky Gyula*, *Wagner Alajos*, *Trájtler Károly*; utóbbi mint jegyző.

I. Elnök az ülést megnyitja. Jelenti, hogy *Inczédy Dénes* társulatunk r. tagja elhunyt. Az elnökség gondoskodott arról, hogy a jeles tanférfiú és tanügyi író fölött egyik legközelebbi ülésen emlékezésed mondassék. A Társulat *Inczédy Dénes* elhunytja fölött részvétét fejezi ki; egyebekben tudomásul veszi az elnöki előterjesztést.

Elnök megemlékezik továbbá *Pálffy János* gróf fejedelmi alapítványáról. Ezen nagy esemény méltánylása és a tanügy embereiben az által keltett érzelmek kifejezése megilleti a Pæd. Társaságot és az elnökség erre vonatkozólag propositiókat szándékozott tenni. Időközben, mint ez várható is volt, a Társaság tagjai között is megnyilvánult az erre irányuló törekvés s *Kemény Ferencz* tagtársunk a maga részéről is javaslatokat terjesztett az elnökséghez. Ezen javaslatok és ezek kapcsán az elnökség propositiói be fognak mutatattani.